

PAŽYMA
DĖL VYRIAUSYBĖS ATSTOVŲ APSKRITYSE 2024 METŲ VEIKLOS ATASKAITOS
2025-04-11 Nr. NV-672
Vilnius

Ataskaitos teikėja: Vyriausybės atstovų įstaiga (VAĮ).

Pagrindas: Savivaldybių administracinės priežiūros įstatymo 14 straipsnis numato, kad Vyriausybės atstovai kiekvienais metais parengia praėjusių kalendorinių metų veiklos ataskaitas ir pateikia jas VAĮ vadovui. VAĮ vadovas organizuoja jų apibendrinimą ir Vyriausybės atstovų veiklos ataskaitos pateikimą Vyriausybei.

Strateginiai tikslai ir jų įgyvendinimas. Vyriausybės atstovai įgyvendina Vyriausybės kanceliarijos 2024-2026 metų strateginio veiklos plano programos „Efektyvus sprendimų priėmimas, funkcijų vykdymas ir pokyčių valdymas“ tikslams pasiekti numatytą 5 uždavinį „Vykdyti efektyvią savivaldybių veiklos administracinę priežiūrą“. 2024 metais prioritetą skirtas išankstinei savivaldybių kolegialių administravimo subjektų parengtų sprendimų projektų teisėtumo priežiūrai bei įstatymų, sukuriančių teisinę prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, tinkamam įgyvendinimui savivaldybėse užtikrinti.

Pagrindiniai 2024 metų veiklos tikslai ir pasiekti rezultatai:

- 1. Atlikti išankstinę savivaldybių tarybų sprendimų projektų priežiūrą ir teikti pastabas dėl jų atitikties teisės aktams.** Per 2024 metus buvo patikrinti 18 463 savivaldybių tarybų sprendimų projektai ir pateiktos 503 pastabos dėl savivaldybių tarybų parengtų sprendimų projektų neatitikimo įstatymų ir Vyriausybės nutarimų reikalavimams. Savivaldybių tarybos neatsižvelgė į 18 pastabų.

Savivaldybėms dažniausiai teiktos pastabos dėl Biudžetinių įstaigų įstatymo, Švietimo įstatymo, Vietos savivaldos įstatymo, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo, Socialinių paslaugų įstatymo nuostatų pažeidimo.

- 2. Atlikti įstatymų ir Vyriausybės nutarimų įgyvendinimo (vykdymo) savivaldybėse priežiūrą.**

2.1. Įstatymų, sukuriančių teisinę prielaidas Vyriausybės reformai įgyvendinti, stebėseną ir priežiūrą. 2024 metais VAĮ buvo pavesta prioritetą teikti 2023 metais priimto naujos redakcijos Socialinių paslaugų įstatymo įgyvendinimo savivaldybėse priežiūrai. Aktyvių VAĮ veiksmų dėka iš 780 veiksmų/teisės aktų, kuriuos savivaldybės turėjo atlikti /priimti/pakeisti atsižvelgiant į teisės normas, įsigaliojusias nuo 2024-07-01, yra atlikta/priimta/pakeista 776 teisės aktai/veiksmi. Visos savivaldybės yra įgyvendinusios nuo 2025-01-01 įsigaliojusias teisės normas.

2.2. VAĮ atlikti patikrinimai. VAĮ 2024 metų veiklos plane buvo numatyta Įstaigos iniciatyva atlikti 3 patikrinimus, atlikti 6 patikrinimai dėl:

- *Švietimo įstatymo įtraukties nuostatų įgyvendinimo savivaldybėse* (nustatyta, jog savivaldybės atliko nuoseklius veiksmus, kad privalomąjį ir visuotinį švietimą teikiančiose savivaldybių mokyklose būtų užtikrintas švietimo prieinamumas ir sąlygos mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių);
- *vietos gyventojų dalyvavimo savivaldybės reikaluose* (konstatuota, jog savivaldybės informuoja vietos gyventojus apie savo veiklą, sprendimų projektus, sudaro sąlygas vietos gyventojams tiesiogiai dalyvauti planuojant ir įgyvendinant savivaldybės sprendimus, tačiau identifikuoti ir tam tikri teisinio reglamentavimo trūkumai).
- *Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo įgyvendinimo* (2024 m. visose 60 Lietuvos savivaldybių yra įsteigtos asmens su negalia gerovės tarybos ir patvirtinti jų nuostatai, asmens su negalia teisių apsaugos užtikrinimo priemonės numatytos savivaldybių planavimo dokumentuose).

- *savivaldybių tarybų veiklos reglamentų atitikties Vietos savivaldos įstatymo nuostatomis* (54 savivaldybės atliko reglamentų keitimus ir pašalino buvusius jų neatitikimus).
- *savivaldybių žemės perdavimo neatlygintinai ja naudotis elektromobilių įkrovimo paslaugų teikėjams* (nenustatyta savivaldybių, kurios būtų perdavusios savivaldybių žemę panaudai elektromobilių įkrovimo paslaugų teikėjams).
- *savivaldybių patikėjimo teise valdomo valstybės nekilnojamo turto* (nustatytas 31 atvejis, kai savivaldybės perduotą valstybės nekilnojamąjį turtą naudoja ne Vyriausybės sprendimuose nurodytoms funkcijoms įgyvendinti).

2.3. Vyriausybės atstovų vykdoma prevencija, siekiant įstatymų ir kitų teisės aktų įgyvendinimo. Per 2024 metus Vyriausybės atstovų įstaigoje buvo atlikti 8 patikrinimai, kurių metu Vyriausybės atstovai aktyviai vykdė prevencinius veiksmus (dėl Vietos savivaldos įstatymo, Kelių transporto kodekso, Aplinkos oro įstatymo ir kt.). Atsižvelgdamos į prevencinius raginimus laiku ir tinkamai įgyvendinti įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatas, savivaldybės priėmė 794 sprendimus iš reikalingų 825 sprendimų.

2.4. Motyvuotų teikimų ir rašytinių reikalavimų savivaldybių administravimo subjektams teikimas:

- savivaldybėms buvo pateikta 30 Vyriausybės atstovų motyvuotų teikimų dėl savivaldybių institucijų priimtų teisės aktų pakeitimo (papildymo) ar panaikinimo (2023 m. – 57 teikimai), daugiausiai dėl prieštaravimo Vietos savivaldos įstatymui, Žmonių palaikų laidojimo įstatymui ir kt.
- savivaldybių institucijoms pateikti 6 rašytiniai reikalavimai neatidėliojant įgyvendinti įstatymą ir/ar vykdyti Vyriausybės nutarimą (2023 m. – 69 reikalavimai) – Žmonių palaikų laidojimo įstatymą, Biudžeto sandaros įstatymą ir kt.

Įvykdytų Vyriausybės atstovų pateiktų teikimų ir reikalavimų savivaldybių administravimo subjektams dalis – 92,28 proc.

2024 m. Vyriausybės atstovai dėl neteisėtų savivaldybių administravimo subjektų priimtų teisės aktų panaikinimo ar įpareigojimo įgyvendinti įstatymą, vykdyti Vyriausybės nutarimą, taip pat dėl norminių administracinių aktų teisėtumo ištyrimo į teismą kreipėsi 6 kartus, iš jų – 4 kreipimaisi buvo dėl Vyriausybės atstovų teikimų/reikalavimų nevykdymo, 2 – dėl norminio teisės akto ištyrimo. Dėl visų 2024 m. pateiktų Vyriausybės atstovo kreipimūsi vyksta teisminiai procesai. Ataskaitiniais metais teismuose išnagrinėtos (užbaigtos) 8 bylos, kurios buvo pradėtos pagal 2022-2023 metais Vyriausybės atstovų teismui pateiktus prašymus, pareiškimus ar ieškinius, iš jų – 6 bylos laimėtos.

3. Padidinti VAI veiklos efektyvumą. Tobulintos darbuotojų kompetencijos, įsisavintos naujos finansinių dokumentų valdymo sistemos (VBAMS, SABIS, FABIS), patobulinta Dokumentų valdymo bendroji informacinė sistema (DBSIS), toliau plėtojamose LEAN veiklose, pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintas rekomendacijas atnaujinta VAI interneto svetainė, pritaikant ją asmenų su negalia patogumui.

VAI 2025 metų veiklos prioritetai: siūloma ypatingą dėmesį skirti išankstinei priežiūrai bei Vyriausybės prioritetinių įstatymų įgyvendinimui.